

Oponentní posudek diplomové práce

Lenky Zajicové

**„Stacionáře pro osoby s mentálním postižením
srovnání státního a neziskového sektoru“**

Předkládaná diplomová práce se zabývá stále aktuální problematikou poskytování sociálních služeb v zařízeních státního i nestátního sektoru. Úžeji je zaměřena na tyto služby v tzv. stacionářích pro osoby s mentálním postižením.

Práce v celkovém rozsahu 76 stran je rozčleněna na část teoretickou obsahující dvě základní témata týkající se mentální retardace a systému výchovy a vzdělávání mentálně postižených jedinců, a část praktickou vycházející z výzkumného šetření a jeho vyhodnocení. K textu je připojen seznam literatury a ilustrující přílohy.

V první kapitole teoretické části vysvětluje autorka základní psychopedické pojmy, jako jsou definice a klasifikace mentální retardace, příčiny a výskyt osob s mentálním postižením v populaci a zmiňuje též psychologické zvláštnosti jedinců s mentálním postižením. Při zpracování zmíněné kapitoly vychází z dostupné české literatury, kterou náležitě cituje, vlastní komentáře, příp. srovnání mezi jednotlivými autory neuvádí. Bylo by vhodné uzavřít kapitolu o mentální retardaci vlastním dílčím závěrem či shrnutím.

Název druhé kapitoly „Systém péče výchovy a vzdělávání mentálně postižených jedinců“ je poněkud zavádějící: Jak rozumět spojení „systém péče výchovy .....“, o jakou *péči výchovy* se jedná? Pravděpodobně zde chybí čárka za slovem péče, a má jít o Systém péče „a“ výchovu a vzdělávání ..... V následujícím textu samostatné pojednání o „péči“ zařazeno není, a proto by pojem péče neměl být ani uváděn. **Doporučuji, aby autorka toto nedorozumění při obhajobě vysvětlila.** Uvedená kapitola obsahuje pojednání o rodině dítěte s postižením, autorka podrobně interpretuje Matějčkovu tzv. desatero (str. 26-28) Diskutabilní je autorčino shrnutí na str. 29, zvláště pak tvrzení že „zdravotní handicap..... znemožňuje dětem pobyt v kolektivu vrstevníků, docházku do školy, zapojit se do pracovního procesu a hlavně mít svoji vlastní rodinu“. Autorka pravděpodobně má na mysli zapojení do běžného života lidí nepostižených. Velice zkratkovitě je i vyjádření, že „výchova a vzdělávání .... je ovlivněna jejich postižením. **Proto** se při působení na dítě musíme řídit jeho individuálními zvláštnostmi.“ Akcent na respektování individuálních zvláštností je třeba chápat mnohem šířeji i v dalších souvislostech, než je zde uvedeno Kapitola 2.2 Výchova a vzdělávání osob s mentálním postižením je uvozena přehledem vybraných mezinárodních dokumentů, o nichž autorka uvádí, že „potvrzují právo dětí se speciálními potřebami vzdělávat se v systému běžných škol“. Toto tvrzení je diskutabilní, zvláště pokud jde o Všeobecnou deklaraci lidských práv 1948, Pakt o občanských a politických právech 1971. Vedle mezinárodních dokumentů jsou zde vyjmenována vybraná domácí legislativní opatření, příp. zákony. Tématu vzdělávání je věnována další kapitola, v níž autorka rozebírá jednotlivé druhy a typy škol a školských zařízení. Vše shrnuje na str. 37. Kapitola 2.2.3 se pak týká výchovy a vzdělávání v ÚSP a stacionářích. Vzhledem k tomu, že právě stacionáře jsou ústředním tématem diplomové práce, měla jim být věnována samostatná a mnohem podrobněji rozpracovaná část textu. V části 2.3 nazvané Možnosti podpory rodičů jde především o poradenskou činnost provozovanou SPC a PPP, zmíněna jsou i střediska rané péče. Dále je připojena informace o nestátních organizacích, z nichž je zde uvedeno SPMP ČR a v příloze 3 je připojen seznam adres neziskových organizací.

nepřesný a úplný. Proč je zde zařazeno např. Dětské centrum Paprsek, Modrý Klíč? Na tuto autorka při obhajobě odpovědět.

Druhá část práce se týká vlastního výzkumného šetření, jehož cílem bylo „zjistit kvalitu péče, výchovy a vzdělávání mentálně postižených jedinců ve státním a neziskovém sektoru a jejich vzájemné porovnání“. Jak toto zjištění dopadlo, není zcela jasné. V závěru (str. 75) autorka uvádí, že „měla v úmyslu ...rozdíly posoudit a pomoci tak rodičům a veřejnosti k jednoduššímu rozhodování.“ Na toto téma však v diplomové práci žádné poznatky uvedeny nejsou. Ke srovnání státního a neziskového sektoru (jak je také anoncováno v názvu diplomové práce) je zde pouze jediný závěr, a sice že „státní i nestátní stacionáře se vyvíjejí paralelně....“ Toto tvrzení by však mohla autorka uvádět i bez předchozího výzkumného šetření. Přijatelnější je poslední odstavec podkapitoly 4.2.3 Posouzení rozdílů ..... (str. 59), který můžeme považovat za částečné splnění stanoveného cíle.

Z hlediska formálního má předložená diplomová práce potřebné náležitosti. Její obhajobu d o p o r u ě u j i s výhradou, že L. Zajicová bude schopna odpovědět na položené otázky a zmíněné pochybnosti vysvětlí.

Hodnocení: dobře

V Praze 27.12.2005

